

Методичний коментар до уроку “Смачні картини”

Натюрморт чи портрет?

Смайлик як привітання

Сьогодні ми познайомимося з художником, який створив дивовижні картини. Навіть жанр цих картин складно визначити: з різних боків — різні сюжети, різні жанри. Отже і вітання сьогодні буде незвичайним — картинами в повітрі.

Поміркуйте та уявіть, який смайлик приємно буде бачити вашим однокласникам/однокласницям у привітанні.

Намалюйте його рухами рук у повітрі. Нехай ваш настрій буде таким самим привітним, як смайлик у повітрі. Усміхніться так, як усміхається ваш смайлик!

- Поміркуйте, чи можна вважати смайлик портретом. Чому?

Класифікуємо картини

Пригадайте, які жанри живопису ви знаєте. Обговоріть особливості кожного з них.

Поєднайте картини й назви жанрів (див. вправу онлайн [“Жанри живопису”](#)). Що допомогло вам виконати завдання?

- Чи завжди було легко визначити назву твору живопису. Чому?
- Пригадайте, чи вже розглядали ми картини цих художників. Коли саме?
- Пригадайте й інші картини цих жанрів.
- Розкажіть, як відрізняти жанри один від одного.

Намалюйте власні картини цих жанрів рухами у повітрі. Цікаво, чи легко буде однокласникам/однокласницям розповісти, що саме намальовано на картині, і впізнати її жанр.

Знайомимося з художником

Джузеппе Арчімбольдо — італійський художник, портретист, декоратор, розробник карнавальних костюмів, організатор урочистих церемоній. За життя Арчімбольдо прославився портретами, що складаються із зображень овочів, фруктів, квітів тощо. Багато сучасників імітували його стиль.

З дитинства Джузеппе цікавився живописом і батько навчив його малювати. Згодом він допомагав художникам, штукатурам, вітражникам і шпалерникам у майстернях рідного міста.

Арчімбольдо здебільшого виконував картини на полотні. Іноді за основу брав дерево — дошки з тополі з горизонтальними волокнами. Художник використовував світлий і густий ґрунт, виконував багатий і точний підготовчий малюнок. Арчімбольдо постійно вдосконалював свої композиції, вносячи численні виправлення.

Однією з головних цінностей для Джузеппе Арчімбольдо була природа. І свою любов до її різноманіття він втілював у дивовижних портретах. Згідно з легендою, живучи в Празі, художник рано вранці приходив на ринок і скуповував свіжі квіти, фрукти й овочі, щоб отримати якомога більше матеріалу для своїх робіт.

До наших днів збереглося не надто багато робіт Арчімбольдо. Це передусім алегоричні зображення фруктів, овочів, квітів, тварин або ж музичних інструментів.

Два в одному

- Роздивіться картину. Чим вона вас здивувала?

Художник вирішив погратися з нами у гру. Що він намалював? Звісно, овочі для салату. Але якщо перевернути картину “Садівник” догори дригом, ми побачимо.... Спробуйте відійти подалі. Що ви бачите зараз? Портрет!

На нас дивиться добрий садівник й усміхається. Але варто лише наблизитися — і виявляється, що його обличчя — це майстерно складена композиція з овочів і фруктів, квітів і злаків. І це вже не лише портрет, а ще й натюрморт. Ось такі перетворення відбуваються в живописі.

- Як ви думаєте, до якого жанру образотворчого мистецтва належить ця картина? Чому ви так вважаєте? Поміркуйте, як ви назвали б такий жанр живопису.
- Пригадайте картини, які ми вже роздивлялися цього року. Чи завжди можна точно визначити їхній жанр?

А тепер розглянемо окремо натюрморт і портрет.

- Роздивіться уважно, з чого складається натюрморт.
- Чи всі плоди ви бачили на власні очі?
- Як ви гадаєте, у яку пору року художник малював цю картину? Чому?

Перевернемо підручник.

- Як гадаєте, чому художник назвав картину саме “Садівник”?
- Що найперше привертає вашу увагу, коли дивитися на портрет? Пригадайте, чи привертали увагу ці плоди на натюрморті.
- Який характер у садівника? Його погляд можна назвати добрим, уважним, сумним чи лагідним?

Розгляньте інші картини Джузеппе Арчімбольдо, на яких він зображує пори року. Здогадайтеся, де яка.

- З яких плодів ви створили б пори року? Чому саме з таких?
- Уявіть себе екскурсоводом на виставці художника. Як ви її назвали б? Розкажіть про кожну картину.
- Що ви розповіли б про художника?
- Яку картину Джузеппе Арчімбольдо ви вважаєте найбільш вдалою? Поясніть свою думку.

Збери овочі для незвичайного портрета

Послухайте “Жартівливий марш” сучасного українського композитора Андрія Штогаренка.

- Уявіть, як овочі збираються позувати для картини.
- Чи приємне їм ваше запрошення? Який у них настрій? Який вираз обличчя?

- Чому вони шикуються саме під таку музику?
- Доведіть, що це саме марш.
- Чому цей марш жартівливий, а не серйозний?

Подивіться жартівливий мультфільм за мотивами пісні [“Ходить гарбуз по городу”](#) і уявіть, як пан Гарбуз збирає на вашу картину компанію родичів. Діти добре знають слова пісні, тож можуть підспівувати або виконувати її під [фонограму мінус](#).

- Яких гарбузових родичів буде у вашій картині найбільше?
- Як овочі рухаються? Які в них голоси?
- А хто збиратиме фрукти?
- Це марш чи ні? Доведіть свою думку.

3D-картини з овочів

Діти можуть на осінньому ярмарку влаштувати міні-виставу. А потім зробити 3D-натюрморт.

- Уявіть, що ви малюєте осінній натюрморт. Які фрукти й овочі ми побачимо на ньому? Чим доречно прикрасити картину?
- Які ще дари осені можна використати в осінньому натюрморті?
- Візьміть усе, що бажаєте, і створіть 3D-картину — гарно складіть дари осені на велику тарілку, а можна й викласти осінній візерунок.
- Чим оздобите смачний твір?
- Презентуйте його на осінньому ярмарку або прикрасьте клас.

Портрет-натюрморт

Створіть портрет-натюрморт — зробіть аплікацію або намалюйте.

- Поміркуйте, які плоди потрібні.
- Намалюйте кожний плід окремо, виріжте, викладіть картину на аркуші-основі (роздивіться картину: на цьому етапі ще можна щось виправити).
- Якщо твір подобається, наклейте деталі. Буде чудово!
- Влаштуйте в класі вернісаж незвичайних портретів. Кожен автор має підготувати коротку презентацію свого твору.

Цю роботу можна продовжити.

Запропонуйте дітям поміркувати, що чарівного може відбуватися восени, скласти невеличку історію про це. Можна проілюструвати її власними малюнками, світлинами чи зробити поробки з природних матеріалів і сфотографувати їх на тлі природи.